

DE ACCOUNTANT IN HET OPSPORINGSAPPARAAT VAN DE OVERHEID

door *W. N. de Blaey*

Op 6 Maart 1948 werd door mij een inleiding gehouden voor de Vereniging van accountants en adj.-accountants der Directe Belastingen over het onderwerp „De accountant in het opsporingsapparaat van de overheid”.

Gaarne voldoe ik aan het verzoek van de redactie van het M.A.B. om het essentiële uit die inleiding in ruimer kring bekend te maken.

Het probleem dat door mij behandeld werd is zeer moeilijk, is een probleem met zeer vele facetten. De behandeling van ieder van de facetten zou op zichzelf alleen al aanleiding tot een inleiding kunnen geven.

Ik zal mij dan ook bij de behandeling van het onderwerp zeer moeten beperken.

I. Het karakter van de Accountantsfunctie.

Zoals wij weten, vraagt elke organisatie leiding. Dat geldt zowel voor het bedrijfsleven als voor de overheid. Een bestuur kan alleen doeltreffend zijn, wanneer het ervan verzekerd is, dat de opdrachten, die het geeft aan de onder haar ressorterende organen, ook inderdaad worden opgevolgd. Dit betekent, dat naast bestuur, naast leiding, controle noodzakelijk is. Ik zou het zelfs zo willen stellen, dat leiding en controle een onverbrekelijk geheel vormen, dat het een niet denkbaar is zonder het ander. In vroeger jaren kon de leiding zich nog zelf met de controle belasten, maar door de ontwikkeling van het moderne bestuursapparaat — of dat nu is een bestuursapparaat van het bedrijfsleven of een bestuursapparaat van de overheid — werd het voor de leiding onmogelijk om zelf die controle uit te oefenen. Dit heeft ertoe geleid, dat er een differentiatie ontstaan is, dat er afscheiding ontstaan is in de functies, dat naast elkaar zijn komen te staan: bestuur en controle. Aan deze arbeidsverdeling heeft het accountantsberoep zijn ontstaan te danken. Dat dit beroep zich in de vijftig jaren van haar bestaan zo sterk heeft ontwikkeld en heden ten dage nog zo'n sterke ontwikkeling vertoont, is echter niet alleen toe te schrijven aan het feit van de behoefte aan arbeidsverdeling. Daarnaast is komen te staan de rechtsvorm, waarin het bedrijfsleven zich allengs meer heeft georganiseerd en dan denk ik in het bijzonder aan de N.V. vorm. Deze N.V. vorm heeft ertoe geleid, dat er een scheiding is ontstaan tussen de leiding van het bedrijfsleven en degenen, die het vermogen, het kapitaal hebben verschaft.

Zo ontstond de behoefte om voor die vermogensverschaffers, voor die veelal onbekende geldschietters, iemand aan te wijzen, die hun belangen kon behartigen. Dat waren en dat zijn geworden de accountants, zodat men de moderne accountant kan zien in de eerste plaats als vertrouwensman van het maatschappelijk leven. Daarnaast is de accountant gebleven de vertrouwensman van het bestuur. Ook in die functie heeft er een zeer sterke uitbreiding in de positie van de accountant plaats gevonden, want het bestuur kreeg hoe langer hoe meer behoefte om zich op allerlei gebied te laten bijstaan. Zo werd de accountant niet alleen de controleur, maar ook de bedrijfseconomische adviseur van het bedrijfsleven.

Die ontwikkeling is minder sterk geweest bij de overheid. Daar hebben wij gezien, dat de overheid de behoefte aan accountants voor de

contrôle noodzakelijk achtte, de behoefte aan accountants op bedrijfs-economisch gebied is eerst de laatste tijd wat meer tot ontwikkeling gekomen.

Wanneer ik nu terugkeer tot de positie van de accountant op contrôlegebied, dan wil ik beginnen met onderscheid te maken tussen de openbare accountants, de interne accountants en de overheidsaccountants.

De openbare accountants zijn overwegend vertrouwensman van het maatschappelijk verkeer en zijn daarnaast, uit economische overwegingen, zoals ik zoeven betoogd heb, tevens vertrouwensman van het bestuur geworden. Wanneer die laatste functie een voldoende omvang heeft gekregen, dan komt opnieuw het vraagstuk van de arbeidsverdeling aan de orde en dan zien wij, dat men in dat bedrijfsleven ook zelf accountants in dienstverband aantrekt, zien wij de interne accountants ontstaan. Het spreekt vanzelf, dat tussen deze openbare accountants en deze interne accountants een samenwerking moet tot stand komen. In accountantskringen is dat op dit ogenblik nog een vraagstuk, dat niet ten volle is opgelost. Het is een van de vele problemen, waarvoor dit jonge beroep nog gesteld is.

De derde groep, de *overheidsaccountants*, zijn overwegend vertrouwensman van het bestuur, d.w.z. van de overheid. Nadrukkelijk stel ik *overwegend*, omdat ook de overheidsaccountant naar mijn vaste overtuiging zijn verantwoordelijkheid tegenover het maatschappelijk verkeer moet gevoelen, d.w.z. dat hij weliswaar in zijn gedragingen de belangen van de overheid in het oog moet houden, doch niet eenzijdig, omdat het maatschappelijk verkeer ook van hem, omdat hij nu eenmaal accountant is, een zekere mate van objectiviteit verwacht. Nu zal het naar mijn mening van de functie die de overheidsaccountant bekleedt afhangen, in hoeverre het maatschappelijk leven objectiviteit van hem verwacht en daarom heb ik dan ook onderscheid gemaakt, tussen interne overheidsaccountants en externe overheidsaccountants.

Tot de interne overheidsaccountants reken ik in de eerste plaats die accountants, die belast zijn met de controle van de administratie van de overheid, al komt het incidenteel ook wel eens voor, dat zij onderzoekingen bij derden instellen. Ik denk in dit verband b.v. aan subsidieverlening, aan credietverlenging e.d., van de zijde van de overheid.

Tot de externe overheidsaccountants reken ik dan de overheidsaccountants, die belast zijn met de controle van de administraties van derden, ten behoeve van de belastingwetgeving, ten behoeve van de prijsbeheersing e.d.

De interne overheidsaccountants acht ik persoonlijk meer te vergelijken met openbare accountants dan de externe overheidsaccountants. Het is dus logisch, dat in het eerste geval eerder van de accountants verwacht zal worden, dat zij zich gedragen naar algemeen geldende opvattingen in het accountantsberoep, dan dat het van de laatsten verwacht zal worden welke n.l. een zeer bijzondere positie innemen, omdat zij opsporingsambtenaren zijn. Tot de eerste categorie reken ik dan de accountants van de Centrale Accountantsdienst, tot de laatste categorie de accountants van de Rijksaccountantsdienst, van de Accountantsdienst van Economische Zaken en van de Accountantsdienst van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening.

Ik heb in 't voorgaande opvattingen laten zien, zoals men die in het maatschappelijk leven heeft ten opzichte van dit vraagstuk. Ik stel er

echter prijs op, in dit verband ook mijn persoonlijke mening te geven. Deze is dan kort en bondig aldus:

De overheidsaccountant, als opsporingsambtenaar, heeft tot plicht bij de vervulling van zijn taak het Recht hoog te houden, d.w.z. de grootst mogelijke onpartijdigheid in acht te nemen, voorzover — dit is een restrictie, die ik nadrukkelijk maak — de belangen van de overheid niet geschaad kunnen worden.

Scherp wil ik dan ook stelling nemen tegen de nog wel eens in bepaalde kringen van opsporingsambtenaren opduikende gedachte dat men ten koste van alles moet trachten „succes” te bereiken. Zo'n ogenblikkelijk succes is niet blijvend omdat de betrokkene, die zich verongelijkt zal gaan gevoelen, ertoe gebracht wordt om te zoeken naar wegen om in de toekomst nog meer en nog beter te frauderen. En wanneer de accountant het Recht hoog houdt, houdt hij tevens het beroep van accountant hoog, een beroep, dat in het economisch leven een eervolle plaats inneemt.

II. Het karakter van de ambtenaarsfunctie.

Het merkwaardige van de ambtenaar is, dat deze volledig is onderworpen aan de publiekrechtelijke regelen, die voor ambtenaren zijn gesteld. Hij heeft daarop in geen enkele mate invloed; hij stelt zich onder deze regelen door de aanvaarding van zijn benoeming. Wanneer hem later blijkt, dat hij er zich niet mede kan verenigen, dan is er maar één mogelijkheid, n.l. ontslag nemen. En de tweede merkwaardigheid is deze, dat de ambtenaar naar buiten optreedt als drager van publiekrechtelijk gezag, als deel van de overheid.

Ik wil deze twee zijden van de ambtenaarsfunctie nog eens nader belichten.

In de eerste plaats de onderworpenheid aan de publiekrechtelijke regelen.

De overheid vraagt van de ambtenaar het verrichten van bepaalde handelingen ter uitvoering van besluiten, door de overheid genomen. Laten wij als voorbeeld blijven op het gebied van de ambtenaar bij de Rijksaccountantsdienst, die de naleving van bepaalde belastingwetten moet controleren. Het is denkbaar, dat men als individu zich met de strekking van een bepaalde wetgeving niet kan verenigen. Desondanks moet men toch zorgen voor de naleving van die wetten, als men ambtenaar wil blijven.

Wil men dat niet, dan is heengaan het enige.

De oorzaak van dit alles ligt in het feit, dat in de ambtenaar het persoonlijke verloren gaat. Men kan het ook zo stellen, dat de ambtenaar ten allen tijde en onder alle omstandigheden gehoorzaamheid verschuldigd is tegenover de overheid, die boven de ambtenaar is gesteld, m.a.w. tegenover bevoegde superieuren, die zelf ook weer ambtenaar zijn en ook weer gehoorzaamheid verschuldigd zijn aan hen, die boven hen staan.

In Van Urk „Ambtenarenrecht”, het bekende boek over ambtenarenrecht, wordt het aldus uitgedrukt:

„De absolute gehoorzaamheidsplicht komt daarop neer, dat de ambtenaar verplicht is ambtelijke bevelen, die verband houden met zijn dienstvervulling, hetzij in schriftelijke, hetzij in mondelinge vorm op te volgen. Heeft hij bezwaren, twijfelt hij aan de rechtmatigheid van het bevel, aan de bevoegdheid van zijn superieur, dan wendt hij zich tot zijn onmiddellijke chef en zo nodig tot hoger geplaatsten.

Hij is intussen gebonden, zolang het bevel niet is opgeheven daaraan gevolg te geven.

Is de ambtenaar door onvoorziene omstandigheden verhinderd hem gegeven bevelen uit te voeren, dan zal hij moeten handelen op eigen risico en zodra mogelijk kennis geven aan zijn ambtelijke superieuren".

Tot zover het citaat uit van Urk.

Daaruit volgt natuurlijk onmiddellijk, dat bevelen welke liggen buiten de ambtelijke sfeer, door de ambtenaar niet behoeven opgevolgd te worden. Het verklaart mede, dat indien de ambtenaar een geschil krijgt met de overheid, hij slechts een beroep kan doen op het ambtenarenrecht, een recht, dat door de overheid zelf is ingesteld. In dit opzicht is er een groot verschil tussen de ambtenaar en de beambte, die krachtens arbeidsovereenkomst zich gebonden heeft aan een of andere werkgever, want wanneer deze laatste een geschil krijgt met zijn werkgever, dan kan hij dat geschil voorleggen aan de burgerlijke rechter.

En nu, in de tweede plaats, het feit, dat de ambtenaar naar buiten optreedt als deel van de overheid.

De overheid bekleedt de ambtenaar enerzijds met bepaalde rechten, zoals die in wetten of Koninklijke Besluiten zijn verankerd, maar legt hem anderzijds verplichtingen op, welke eveneens op wetten of Koninklijke Besluiten berusten. Ik wil dit illustreren aan de hand van de rechten en verplichtingen van ambtenaren bij de Rijksaccountantsdienst. Deze ambtenaren hebben ten behoeve van hun controle op de naleving van de belastingwetgeving recht tot inzage nemen van boeken en bescheiden van belastingplichtigen gekregen. Zij zijn echter verplicht op grond van het Wetboek van Strafvordering strafbare feiten, met welks opsporing zij niet zijn belast, desondanks ter kennis te brengen aan de Officier van Justitie resp. Ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het Kantongerecht, voorzover zij die feiten tegenkomen bij hun ambtsuitoefening. Het is misschien interessant om in dit verband art. 161 en art. 162 van het Wetboek van Strafvordering te vergelijken. Krachtens art. 161 is ieder, die kennis draagt van een strafbaar feit, *bevoegd* daarvan aangifte te doen. Krachtens art. 162 is de ambtenaar, onder dezelfde omstandigheden, *verplicht* daarvan aangifte te doen. Ik geloof, dat het verschil tussen het gewone individu en de ambtenaar dus wel heel duidelijk blijkt uit deze voorbeelden.

III. Het karakter van de accountant-ambtenaarsfunctie.

Wat zijn de consequenties van de vereniging van de functies en van accountant en van ambtenaren, m.a.w. hoe is de positie van de accountant-ambtenaar?

Verhouding tot de overheid.

Zoals uit het voorgaande gebleken is, is men als ambtenaar onvoorwaardelijk gehoorzaamheid verschuldigd aan de boven ons gestelde superieuren. Dat kan principieel tot moeilijkheden leiden, omdat men en accountant en ambtenaar is, d.w.z. omdat men zich enerzijds heeft te gedragen naar opvattingen, die in het maatschappelijk leven ten aanzien van het accountantsberoep bestaan en zich anderzijds heeft te gedragen naar instructies van de bevoegde overheid. Ik wil dit toelichten aan de hand van een tweetal problemen:

a. De wijze van uitoefening van de accountantsfunctie.

Zolang en voorzover deze bevoegde overheid tevens competente over-

heid is op accountantsgebied, ben ik voor moeilijkheden op het gebied van de uitoefening van onze functie niet bang. Zodra dit niet het geval is, bestaat het gevaar principieel wel.

In dit verband zou ik dan allereerst de stelling naar voren willen brengen, dat evenmin als de openbare accountant zich ten aanzien van de *uitvoering* van zijn opdracht kan richten naar instructies van zijn opdrachtgever, zo kan ook de overheidsaccountant ten aanzien van de uitvoering van zijn door de overheid gegeven opdracht zich niet richten naar instructies van de opdrachtgevende overheid. Ik leg de nadruk op het woord „opdrachtgevend”. Want wat zou de consequentie zijn? Dat in dat geval personen die niet in staat zijn het werk van de accountant te beoordelen, zouden kunnen ingrijpen, dat leken, die de draagwijdte van hun bevelen niet zouden kunnen overzien, desondanks die bevelen zouden geven.

Een ander vraagstuk betreft de machtsbevoegdheden der functionarissen, hen door de overheid verstrekt. In de wetgeving vindt men — al of niet gevarieerd — gewoonlijk deze clausule: „Met de opsporing zijn *mede* belast, de ambtenaren van de Rijksbelasting”. Het woord „mede” slaat daarop, dat deze ambtenaren voor deze bijzondere wetgeving worden toegevoegd aan de normale opsporingsambtenaren, bedoeld in art. 141 Wetboek van Strafvordering.

Daarom moet dan ook altijd onderscheid worden gemaakt tussen:

- a. de algemene opsporingsambtenaren,
- b. de bijzondere opsporingsambtenaren.

De bevoegdheden van deze beide categorieën lopen sterk uiteen. In het algemeen kan men zeggen, dat de bevoegdheden van de „bijzondere opsporingsambtenaren” veel beperkter zijn dan die van de algemene opsporingsambtenaren. Men denke slechts aan het recht tot huiszoeking, tot aanhouding en voorgeleiding om het verschil waar te nemen. In de naoorlogse periode heeft men de verschillen met het oog op de omstandigheden van die tijd — wel verkleind door aan bepaalde „bijzondere opsporingsambtenaren” groter bevoegdheid te verlenen. De accountants behoren echter meestal niet tot de ambtenaren, die dergelijke meer uitgebreide bevoegdheden hebben gekregen. Zulks komt me juist voor. Als accountant, d.w.z. als specialist op het gebied der administratieve controle, behoort men zich *niet* te bewegen op het gebied van de recherche, dat toevertrouwd is en moet blijven aan specialisten op dat meer politieel georiënteerd gebied.

Ieder accountant weet uit eigen ervaring dat boeken en bescheiden niet altijd een juist en volledig beeld geven van de bedrijfsvoorvallen.

De openbare accountant moet nu eenmaal zijn taak verrichten, steunende op deze boeken en bescheiden, corrigerende voor zover dit met behulp van dat materiaal mogelijk is.

De overheidsaccountant kan verder gaan omdat hem ook de boeken en bescheiden van anderen ter beschikking staan, doch ook dat is niet altijd voldoende.

Soms moet dit worden gecompleteerd met gegevens door recherche te verkrijgen, m.a.w. door politieel optreden n.l. in gevallen van „zwarte handel”, „smokkelarij” en dergelijke. Zulks behoort echter niet tot de taak van de accountant. Zijn geestelijke inslag is een geheel andere dan die van de rechercheur; vereniging van beide functies in één persoon zal daarom nooit doeltreffend zijn. Wel is dringend nodig, dat een *goed georganiseerde samenwerking* tussen overheidsaccountantsdiensten ener-

zijds en met recherche belaste diensten anderzijds tot stand komt.

Economisch zou een *volledige* controle door overheidsaccountants nooit verdedigbaar zijn. Eerstens omdat dan een doublering van controle werkzaamheden zou ontstaan kunnen, tweedens omdat dan de bezetting van de overheidsaccountantsdiensten veel te groot zou moeten worden. Onze taak moet derhalve tot steekproeven, zij het dan systematische steekproeven beperkt blijven. Dit op zichzelf eist reeds een grotere mate van deskundigheid dan voor een volledige controle wordt vereist. Immers men moet — in het licht van de doelstelling — weten waar men wel en waar men niet het accent op moet leggen. Om dit goed te doen moet men volledig op de hoogte zijn van alles wat bij de administratieve controle van betekenis kan zijn. Alleen én door studie én door ervaring is dat bereikbaar!

b. De geheimhoudingsplicht.

Voor iedere ambtenaar geldt art. 59 van het Algemeen Ambtenaren-reglement, dat hem voorschrijft de verplichting tot geheimhouding van hetgeen hem in zijn ambt ter kennis is gekomen, voorzover die verplichting uit de aard van de zaak voortvloeit of uitdrukkelijk is opgelegd. Deze geheimhoudingsplicht geldt niet tegenover hen aan wie de ambtenaar *onmiddellijk* of *middellijk* ondergeschikt is, noch in zover hij door een boven hem gestelde van de verplichting tot geheimhouding is ontheven.

Tot moeilijkheden behoeft naar mijn mening dit voorschrift geen aanleiding te geven. Geheel anders is het gesteld met het indirect opheffen van de geheimhoudingsplicht in art. 162 Wetboek van Strafvordering. Immers dit voorschrift heeft wel zeer verstrekkende betekenis, in het bijzonder voor opsporingsambtenaren. Het is dan ook geen wonder, dat de overheid, die boven de opsporingsambtenaar is gesteld, het al in het verleden nodig geoordeeld heeft, desondanks beperkingen op te leggen.

In dit verband wil ik nog opmerken, dat door deze beperkingen het probleem van de coördinatie van opsporingswerkzaamheden tussen overheidsaccountants nog een *onopgelost* vraagstuk is. Ik zou niet graag onmiddellijk ten opzichte van dit vraagstuk tot een positieve conclusie komen, omdat ik zeer goed beseft, dat enerzijds afgewogen moet worden het voordeel van de coördinatie, waardoor ongetwijfeld de controle meer doeltreffend zou worden en ook meer economisch, anderzijds het nadeel van coördinatie, omdat daardoor de tendens tot overtredingen ongetwijfeld zou toenemen. Want de gevolgen van geconstateerde overtredingen door het bedrijfsleven zijn verschillend in de verschillende wetgevingen geregeld. Zo zien wij in het ene geval lijfstraffen, geldboetes en in het andere geval b.v. sluiting van bedrijven meer op de voorgrond treden.

Het is dan ook een vraagstuk van regeringsbeleid hoever met deze coördinatie moet worden gegaan. Dat coördinatie van werkzaamheden van opsporingsambtenaren, tot eenzelfde dienstvak behorende, ten alle tijde noodzakelijk is, zal wel niemand betwisten. De geheimhoudingsplicht komt dan nooit in het gedrang.

2. Verhouding tot de openbare accountants.

Het is een netelig onderwerp, dat ik hierbij aan de orde stel. Het accountantsberoep in Nederland is op dit ogenblik nog niet wettelijk geregeld. Het is dus altijd de vraag, wie de overheidsaccountant tegenover zich krijgt, of dit een lid van het Nederlandsch Instituut van Accountants of een lid van de V.A.G.A. of een ongeorganiseerde accountant is, óf voorzover die accountants georganiseerd zijn, zij al of niet werken onder

een Reglement van Arbeid, al of niet onderworpen zijn aan Tuchtrecht. Dat is allemaal verschillend.

Zolang deze toestand dan ook voortduurt, zal naar mijn mening het persoonlijke in de accountant van grote betekenis blijven. Maar zelfs als de openbare accountant lid is van een van de voornaamste accountantsorganisaties kan de overheids-accountant — al is hij ook zelf lid van zo'n organisatie — niet volledig op de verklaring van die collega steunen bij de uitvoering van zijn taak. Dit is 't gevolg van de functie van accountant-ambtenaar, van de daaruit voortvloeiende consequenties. Als „accountant” zou men het ongetwijfeld kunnen, omdat dit bij de voornaamste accountantsorganisaties volkomen gereguleerd is.

Als ambtenaar kan het echter niet.

Maar ook zelfs al zou er een wettelijke regeling zijn, dan nog acht ik het uitgesloten, dat de overheidsaccountants zich volledig verlaten op het werk van openbare collega's omdat de doelstelling van het onderzoek van de openbare accountants en van de overheidsaccountants geheel uiteenlopend is.

De overheidsaccountant is gespecialiseerd op het gebied van een bepaalde wetgeving. Deze specialisatie heeft ertoe geleid, dat de overheidsaccountant veel beter op de hoogte is van hetgeen te dien behoeve gecontroleerd moet worden dan de openbare accountant.

En nu wil ik in dit verband ook nog het vraagstuk van de geheimhoudingsplicht even in uw aandacht terugroepen. Het grote probleem namelijk van die samenwerking is, dat de overheidsaccountant weinig kritiek kan uitoefenen op de openbare accountant. Zeer zeker, hij kan gezeten bezwaren rapporteren, er kunnen maatregelen tegen die openbare accountant door de overheid worden genomen, maar de klacht van de overheidsaccountant kan onder de huidige omstandigheden nooit het openbare accountantsberoep zelf bereiken. Immers zou men feiten, die men geconstateerd heeft, ter kennis brengen b.v. van tuchtinstanties van die organisaties dan zou men in conflict komen met de geheimhoudingsplicht. Daarom zou ik wellicht de stelling mogen verdedigen, dat wettelijke regeling van het accountantsberoep van groter belang is voor de overheid dan voor de meeste openbare accountants. Ik hoop, dat dit inzicht in deze tijd, waarin de overheid zo'n grote rol in het economisch leven is gaan vervullen, spoedig baan zal breken en dat thans eindelijk eens de wettelijke regeling, die thans voor de zoveelste maal op stapel staat op het Ministerie van Economische Zaken, tot stand zal komen. Maar voor-alsnog zullen wij maar rustig blijven wachten.....!

3. *Verhouding tot het bedrijfsleven.*

De overheidsaccountant heeft tot taak de naleving van de wetgeving te verzekeren. De vraag is slechts hoe dit heeft te geschieden. Concreet gesteld: moet de overheidsaccountant bij de vervulling van zijn taak subjectief of objectief te werk gaan?

Het antwoord is voor mij niet moeilijk, hij heeft objectief te werk te gaan.

Mijn motief daarvoor is dat hij als accountant zulks verplicht is aan zijn beroep. In art. 2 van het Reglement van Arbeid van het Ned. Inst. van Accountants lezen we: „De leden zijn gehouden hun arbeid te verrichten met eerlijkheid, nauwkeurigheid en *onzijdigheid*”. Waar dit reglement in 1947, dus in het afgelopen jaar, met overweldigende meerderheid is vastgesteld, kan men gevoegelijk aannemen, dat deze opvatting,

zoals die in het Reglement van Arbeid is neergelegd, weergeeft „de” opvattingen in accountantskringen van deze tijd. Wel wil ik echter om elk misverstand te vermijden opnieuw verklaren, dat de accountant met inachtneming van de objectiviteit als grondslag desniettemin steeds voor ogen moet houden, dat hij als ambtenaar, als deel van de overheid, de belangen van die overheid heeft te behartigen.

Conclusie:

Om tot een principieel verantwoorde oplossing van het gehele probleem: de plaats van de accountant in het opsporingsapparaat van de overheid te kunnen komen is m.i. noodzakelijk *zelfstandigheid* van de overheidsaccountantsdiensten, m.a.w. deze te stellen onder *leiding van een eigen directie*.

Deze opvatting wordt echter in overheidskringen zeker nog niet algemeen aanvaard.

't Is dan ook een taak voor het *accountantsberoep als geheel* voor deze gedachte propaganda te blijven maken.

Het gaat daarbij niet om eigen belangen, doch om algemene belangen, welke op die wijze het beste worden gediend.

En daarom is het waard daarvoor te blijven strijden!

WELKE VESTIGINGSREGELEN GELDEN VOOR HET KLEIN-BEDRIJF?

door Th. A. W. Hopman

Meerdere malen komt het bedrijfsleven in aanraking met de Vestigingswet Kleinbedrijf 1937. Niet alleen bij de aanvang van het uitoefenen van zijn taak, maar ook bij het overnemen en vooral bij het uitbreiden van het assortiment.

In zijn onderneming ervaart de ondernemer, dat er een vernuftig stel maatregelen is geconstrueerd, dat ten dele steunt op de Vestigingswet Kleinbedrijf 1937 en anderzijds ontleend is aan de verordenende bevoegdheid van de bedrijfsschappen.

Als men zich bezig houdt met deze vraagstukken, dan zal men ontdekken, dat men ook op het terrein van het vakonderwijs en bij het vraagstuk van de sanering en niet het minst bij het zoeken naar een oplossing voor het verlagen van de kosten in de detailhandel met de uitvloeisels van de Vestigingsregelingen te maken krijgt.

Het terrein van de vestigingsregelingen is een moeilijk te overzien terrein en het is gelukkig, dat van verschillende kanten op de moeilijkheden, die zich hier voordoen, wordt gewezen. Dr. Delfgaauw heeft het op een uitstekende wijze gedaan in zijn boek: *De Binnenlandse Groot- en Kleinhandel* (pag. 119 en volgende). Mr. Dr. Schrijvers doet het op duidelijke wijze in zijn artikelen in „*Wikken en Wegen*” van 1 Mei en 1 Juni 1948. Wij hebben dat gedaan in Januari 1948 op een bijeenkomst voor zelfstandige ondernemers in volkshogeschoolverband te Bergen. Op het ogenblik bestaan er tweeërlei vestigingsregelingen:

A. Vestigingsbesluit binnen het raam van de Vestigingswet Kleinbedrijf 1937.

B. Vestigingsverordeningen, in het leven geroepen door de daartoe bevoegde Bedrijfs- en Hoofdbedrijfsschappen.